

עמ"ת (באר שבע) 76661-05-24 - אנטולי ליפנקו (עציר) ע"י נ' מדינת ישראל ע"י

עמ"ת (באר-שבע) 76661-05-24 - אנטולי ליפנקו ע"י נ' מדינת ישראל ע"י מחוזי באר-שבע
עמ"ת (באר-שבע) 76661-05-24
אנטולי ליפנקו (עציר) ע"י

נ ג ד

מדינת ישראל ע"י

ב"כ עו"ד אביטל זגורי גיל

בית המשפט המחוזי בבאר-שבע

[05.06.2024]

כבוד השופט אלון אינפלד

ב"כ עו"ד ועו"ד

החלטה

לפני ערר על החלטת של בית משפט השלום בבאר שבע (כב' השופטת ד' משעלי ביטון), מיום 16.5.24, בה הורה בית המשפט כי העורר יותר עצור עד מתן תסקיר מעצר בעניינו, וכן על החלטה נוספת, מיום 22.5.24, בה נקבע שגם בקשה לעיון חוזר תידון לאחר מתן התסקיר.

יאמר מיד כי מדובר בהחלטה חריגה מאוד, לדון לגופו של עניין בערר על החלטת ביניים. הדיון מתקיים לאחר שחברי השופט א' חזק, בערר אחר (עמ"ת 41659-05-24), כבר החליט שהנסיבות מצדיקות זאת ביחס למעורב אחר בכתב האישום, בנו של העורר כאן.

רקע:

1. נגד העורר ובנו הוגש כתב אישום המייחס להם עבירות חבלה במזיד ברכב וכן עבירה של תקיפה סתם על ידי שניים או יותר.

2. בית משפט קמא תימצת את עובדות כתב האישום כדלקמן [הבהרותי מובאות בסוגריים מרובעים]:

"נגד המשיבים [העורר כאן ובנו] הוגש כתב אישום המייחס להם עבירות של חבלה במזיד ברכב ותקיפה סתם על ידי שניים או יותר. על פי המתואר בכתב האישום, ביום 2.5.24 סמוך לשעה 23:26, נסעו המשיבים [העורר ובנו] ברכב הסובארו כאשר משיב 2 [בן העורר] נוהג ברכב ומשיב 1 [העורר] יושב לצדו ובאותו איזור נהג המתלונן ברכב רנו ולידו בת זוגו.

במהלך נסיעת הרכבים ניסו השניים לעקוף אחד את השני מספר פעמים עד הגעתם לכיכר בעיר אשדוד. בכיכר האט נהג הרכב את רכבו עד כדי עצירתו וצעק מבעד לרכב לעבר יושבי רכב הסובארו, המשיבים [העורר ובנו], והמשיב 2 [בן העורר] צעק[ו] לעברו גם כן. המתלונן פתח את רכבו, המשיבים [העורר ובנו] שיצאו אחריו ירדו מהרכב והגיעו בריצה לעבר רכבו של המתלונן כאשר המשיב 1 [העורר] אוחז בידו האחת בשקית ובידו השנייה במקל הליכה. המתלונן סגר את דלת הרכב וניסה לנסוע מהמקום בעוד המשיב 1 [העורר] אוחז בחלון רכבו, מנסה לפתוח את הדלת ובוטט ברכב ומשיב 2 [בן העורר] מכה בחלון האחורי ברכב ומנפץ אותו בדרך שאינה ידועה למאשימה. המתלונן עצר את הרכב, פתח את הדלת, אחז במפתח גלגלים ובמקביל, המשיב 1 [העורר] תקף את המתלונן באמצעות השקית, הרים את מקל הליכה והכה בו. המתלונן ניסה להימלט עם הרכב תוך שהוא מנסה לסגור את הדלת ואולם משיב 1 [העורר] הכה ברכב באמצעות מקל הליכה וניפץ את השמשה הקדמית והמשיב 2 [בן העורר] בעט בצד הרכב.

בשלב זה, נסע המתלונן לאחור, ולאחר מכן נסע קדימה, עלה על הכיכר ופגע במשיבים [העורר ובנו] תוך שהמשיב 1 [העורר] נתלה על רכבו של המתלונן והכה עם המקל בזכוכית הקדמית.

המתלונן נסע, עצר את רכבו וחזר [ברגליו] לעבר המשיבים [העורר ובנו]. בשלב זה, תקף המשיב 2 [בן העורר] את המתלונן בכך שאחז בידו והכה בפניו במכת אגרוף.

כתוצאה מהמתואר לעיל נגרמו למשיבים [העורר ובנו] חבלות, המשיב 2 [בן העורר] נחתך בידו חתך שנסגר בתפירה ולמשיב 1 [העורר] נגרם מכאוב ברגלו".

3. בית המשפט ציין כי ב"כ העורר ובנו הסכימו לקיומן של ראיות לכאורה, אך טענו "בעיקר" לאכיפה בררנית, בהיות המתלונן משוחרר ללא תנאים, בעוד הם עצורים.

בית המשפט עיין בחומר הראיות, במרכזו סרטון בו נראה המתלונן עוצר בככר האמורה ונפתחת דלת מכוניתו. העורר ובנו יוצאים במקביל ו"מכים אותו" כאשר העורר עם שקית ומוט, המתלונן מנסה לסגור את דלת הרכב בעוד הם מכים ברכב. אז המתלונן נוסע לאחור, מסיט את רכבו לעבר העורר ובנו, נוסע קדימה, פוגע בהם והם נופלים ארצה. אז נראה העורר הולך לעבר המתלונן "שחוזר באופן רגיל למקום" ואז המתלונן ניגש לבן העורר ומשוחח עמו, ובן העורר אוחז בידו ומכה בפניו.

בית המשפט מזכיר את גרסת המתלונן לפיה נסע לעבר העורר ובנו בשגגה, שכן לאחר ששברו לו את השמשה היה מאוד לחוץ. אולם לאחר שראה שנפלו עצר ופנה אליהם והם המשיכו באלימות כלפיו.

בית המשפט מזכיר גם את התיאור של בת זוג המתלונן את השלב הזה של האירוע.

4. בית המשפט קמא סיכם ואמר כי יש ראיות לכאורה לעובדות כתב האישום, אך יש לקחת בחשבון שהתיק נגד המתלונן עדיין פתוח. בית המשפט העיר, ביחס לשלב בו המתלונן מסיע את הרכב לעבר העורר ובנו כי "ספק רב בעיני אם הדבר נעשה בטעות".

יחד עם זאת, קבע בית המשפט שלא ניתן להתעלם מהתנהגות העורר ובנו, אשר יצאו מרכבם כאשר העורר אוחז במוט או מקל הליכה, וכאשר הם תוקפים בצוותא חדא את המתלונן ושוברים את שמשות הרכב. בית המשפט קבע כי "מדובר בהתנהגות בריונית בכביש על לא כלום ויש בכך כדי ללמד על מסוכנות מצד המשיבים בין היתר גם לנוכח שתיית האלכוהול טרם הארוע".

5. בית המשפט בחן חלופת מעצר שהוצגה בעניין בן העורר, מעצר בית בכרמיאל, התרשם בחיוב מאחת הערבות אך הביע ספק ביחס למודעות הערבות המוצעות לסיכון הנשקף מן העורר. עוד צוין, כי ביחס לעורר לא הוצגה כל חלופה. לפיכך, החליט בית המשפט לקבל תסקיר מעצר ביחס לעורר ובנו בטרם ישקול שחרור לחלופה.

6. ביום 22.5.24, לאחר החלפת ייצוג, הוגשה בקשה מטעם העורר ובנו לעיון חוזר. זאת, תוך הצהרה על כך שיש ביד העורר ובנו להציע חלופת מעצר טובה. בית המשפט הורה להעביר את פרטי החלופות לשירות המבחן.

7. ביום 23.5.24 נדון ערר שהגיש בן העורר לבית המשפט המחוזי, בפני כב' השופט א' חזק (עמ"ת 41659-05-24). בית המשפט המחוזי חלק על בית משפט השלום בניתוח הראיות, וכך קבע:

"עיון בחומר הראיות מעלה כי מי שהחל לחסום את חברו במהלך הנסיעה בכביש היה המתלונן דווקא ולא העורר. כך בחקירתה של חברתו של המתלונן ..., מיום 3.5.24, מציינת החברה כי "רכב בצבע כחול התחיל לנסוע לעקוף אנשים, הם באו לעקוף גם אותנו, ואז גל הסתכל במראות וגל לא נתן להם. לאחר מכן בסופו של דבר הם כן הצליחו לעקוף אותו, ואז גל שוב הצליח לעקוף אותם והתחיל לנסוע מהר, ככה שיוצא שגל מלפנים והם מאחוריהם. לאחר מכן תוך כדי כל הנסיעה הזו הם ניסו לעקוף, גל לא נתן, וככה זה היה במשך כל הזמן עד שהגענו לנקודה בחוף יא' שם גל נתן ברקס ואז אני הבחנתי בבחור שניגש לרכב".

תיאורה זה של חברתו של המתלונן תואם לתיאוריו של העורר, שציין בחקירתו מיום 5.5.24 " ומקדימה היה סיטרואן ברלינגו, החלה לזגזג, בלם כדי שאני אכנס בו, פתאום בכיכר ליד המצודה הוא בלם וזה היה ממש ענין שלש ניה (הטעות במקור - א.ח) והוא לא רצה לתת לנו לעבור (ש' 27) הוא ממש נסע זיגזג, זה היה מסוכן (ש' 41)" (ההדגשות במקור).

8. בית המשפט המחוזי הוסיף וציין כי:

ייתכן ורכב העורר הצליח לעקוף בשלב מסוים את המתלונן ומנע ממנו לזמן קצר להתקדם, אך מתוך הראיות לכאורה שלעיל עולה בבירור כי המתלונן היה זה שהחל בארוע, והוא היה הדומיננטי בהתנהגותו במהלך כל הארוע בו "זיגזג" לפני רכב העורר, ומנע ממנו לעבור, עד שהעורר הרגיש שמדובר בפעולה מסוכנת.

....

התנהגות זו של המתלונן, שתוארה גם ע"י חברתו וגם ע"י העורר, (למתלונן גרסה קצת שונה, אך בשלב זה ניתן משקל רב יותר לגרסת חברתו) נראית לכאורה כהתנהגות מסוכנת ואלימה בכביש, (אציין שהמתלונן אינו צד לדיון כעת ולא נשמעו טענות בא כוחו בענין), והיא היתה זו שבסופו של דבר החלה את האירוע האלים בין הצדדים, שנמשך בהתרחשות המתוארת בכתב האישום" (במקטע זה ההדגשות נוספו - א"א).

9. בית המשפט המחוזי ממשיך ומתאר את המשך האירוע, באופן דומה למתואר על ידי בית משפט קמא, אם כי הדגיש כי מעורבותו של בן העורר דנן (העורר שם) בעבירת התקיפה בצוותא בשלב הראשון הייתה מינורית, וכי מכת האגרוף ניתנה לאחר שהמתלונן הסיט ההגה לכיוון העורר דנן ובנו.

10. בית המשפט המחוזי מצא כי התנהגות בן העורר (העורר דהתם) "מציגה אמנם רף של מסוכנות, אך לא ניתן להתעלם מהעובדה שתחילתו של הארוע בהתנהגות אלימה ומסוכנת לכאורה של המתלונן על הכביש, המשכו של הארוע במעורבות מינורית של העורר בתקיפת רכבו של המתלונן, וסופו של הארוע במכת אגרוף שהיכה העורר במתלונן לאחר שחזה במתלונן "דורס" את אביו".

הודגש, כי בהערכת המסוכנות של בן העורר יש לקחת בחשבון שמנקודת מבטו נראה כי חש שהמתלונן ניסה לדרוס את אביו, אף אם המתלונן טוען כי זה לא היה בכוונה. לפיכך, ובהעדר עבר פלילי, נקבע כי רמת המסוכנות של בן העורר אינה "ברף הגבוה". אשר על כן הערר התקבל, ובית המשפט הורה על חלופת מעצר בדמות מעצר בית. הערר

11. אומר, שלא ירדתי לסוף דעתם של ב"כ העורר דן שלא הגישו לבית משפט השלום בקשה לעיון חוזר בעניינו, לאחר שניתנה ההחלטה בערר בעניין בנו. שכן, עיקר טענותיהם בערר היו למעשה טענות המתבססות על החלטת בית המשפט המחוזי בפרשה, אשר ניתנה לאחר שתי ההחלטות נושא הערר. אף לא ירדתי לסוף דעתה של המשיבה בבקשתה לפני לדון בערר לגופו, כאשר טענות הערר מתאימות בעליל לעיון חוזר. אולם, מכיון ששני הצדדים עמדו על קיום דיון בערר לגופו, בניגוד להמלצתי, לא ראוי לבית המשפט האדוורסרי לדחות עמדה המשותפת לשני הצדדים, ולפיכך שמעתי את טענות הצדדים לגופו של עניין.
12. עמדת המשיבה היא שחברי השופט חזק טעה בניתוח הראיות, וביקשה שכך אקבע. אומר, כי קשה עלי בקשת המדינה, שאשב כאילו אני ערכאת ערעור על חברי. ביקשתי לשמוע ראשי פרקים על תפיסת המשיבה לענין זה, ונחה דעתי שאין בדברים שמץ של טיעון היכול להצדיק מהלך כה חריג, כפי שכבר הוחלט בדיון עצמו. לפיכך, לצורך הדיון כאן, ההנחה היא, כפי שקבע חברי השופט חזק בערר המקביל. היינו, כי ברמת הראיות לכאורה, ומבלי לקבוע כל ממצא נגד המתלונן שאינו צד להליך כאן, שיש להניח לטובת העורר, כפי שיש להניח עבור בנו כי "המתלונן היה זה שהחל בארוע, והוא היה הדומיננטי בהתנהגותו במהלך כל הארוע". כך, שאף אם על פני הדברים לא תעמודנה לעורר ולבנו טענות הגנה עצמית מלאות (בכפוף לדיון מפורט בתיק העיקרי, כמובן), הערכת המסוכנות של העורר, כמו שנקבע לגבי בנו, צריכה לקחת בחשבון שמדובר במי שהגיב להתגרות ואלימות בכביש, ולא כמי שיזם אותה.
13. טענה חלופית של המשיבה, היא כי יש לראות את העורר דן כמסוכן יותר מאשר בנו, באשר הוא היה הראשון שתקף פיזית את גופו המתלונן. זאת, כאשר ניגש אליו והכה באמצעות מקלו, מעבר לסיכון הנובע מהנהיגה המסוכנת לתמיהתי, כיצד נטען לסיכון הנוגע לבריונות בנהיגה, כלפי מי שלא נהג, הסבירה ב"כ המשיבה שיש אחריות גם למי שישב לצד הנהג. אכן, תיאורטית, בהחלט ניתן לטעון למסוכנות היושב ליד נהג מסוכן, אך לא כטענה למסוכנות שהיא רבה משל הנהג עצמו. מכל מקום, כאמור, העורר ובנו לא הואשמו בעבירות אגב נהיגה.
14. ב"כ העורר עמדו על טענתם לאכיפה בררנית. אמנם, הם מודעים לכך כי מדובר בסוג הטענות הצריכות להתברר בתיק העיקרי, אולם לשיטתם כאשר מדובר במקרה מובהק כמו במקרה דן, בכל זאת יש לדבר השלכה על שיקולי המעצר.
- ב"כ העוררים גם הפנו להתנהגות הקונקרטי של העורר. הזכירו כי טענת העורר היא כי המכה שאותה נתן למתלונן הייתה כהגנה עצמית, נוכח התנהגות המתלונן. כן נטען, כי ניתן לראות בסרטון שלאחר כל האלימות היותר קשה, שהעורר מנסה לפייס בין המתלונן לבין בנו.
15. ב"כ העורר הציעו חלופת מעצר, שאינה מעצר בית מלא, אלא מעין "מעצר אדם", כאשר העורר יהיה צמוד למנהל העבודה שלו, יגור בביתו ויצא עמו לעבודה וחזרה. הובהר שאין בידם להציע חלופה הכוללת מעצר בית מלא, באשר אין לעורר בני משפחה בישראל שיוכלו לקחת על עצמם משימה כזו.

דיון

16. לאחר שעיינתי בתיק החקירה, קראתי את העדויות וצפיתי בסרטון האירוע, עלי לדחות את טענת ב"כ המשיבה לפיה מנסיבות העניין עולה שרמת המסוכנות של העורר גבוהה יותר משל בנו.
17. ראשית, הסרטון מלמד לכאורה על אלימות משמעותית מאוד של המתלונן, באותה "הסטת הגה" בה נראית פגיעה משמעותית בעורר ובנו, אשר לכאורה יכולה הייתה להביא לחבלות חמורות יותר ממה שנגרם, או חמור מכך. כפי שציין חברי השופט חזק, אין לקבוע כל ממצא ביחס למתלונן, ולו לכאורה, שכן אין הוא צד להליך זה. אולם, ממבט של העורר ובנו, יש רגליים לטענת ההגנה מן הצדק, ומן הסתם הטענה תבחן כראוי ולעומקה בהליך העיקרי.
18. אכן, העורר הוא הראשון שנוקט באלימות פיזית ישירה כלפי גוף האדם, ככל שניתן לראות בסרטון. טענתו להגנה עצמית בהקשר זה תבחן בתיק העיקרי, אולם כאשר תבחן יהיה צריך לקחת בחשבון בין השאר שהסרטון מלמד על אלימות יזומה מצדו (בשלב זה של האירוע), ושגרסתו הראשונה במשטרה הייתה שקרית בעליל (ולמעשה גם הגרסאות השניה והשלישית שנטענו במהלך החקירה הראשונה), מחד גיסא. מאידך גיסא יוזכר שמוסכמת העובדה שהמתלונן אחז במפתח גלגלים בידו.
- לא בכדי הוסכם שיש ראיות לכאורה נגד העורר, ויש לקבוע בבירור - הנסיבות מלמדות בהחלט על מסוכנות. 19. עתה, לאחר שחברי השופט חזק פתח הפתח לבחון את החלטת הביניים, צריך לקבוע עמדה בשאלה אם נכון לאבחן את העורר מבנו לעניין רמת המסוכנות, כפי שנקבע על ידי השופט חזק, לקולה או לחומרה.
- חשוב להדגיש כי, למרבה ההפתעה, עיקר הסיכון המיוחס לעורר ולבנו אינו נובע משלב הנהיגה (שום עבירה לא מיוחסת להם בשלב זה), למרות התיאור הבעייתי של כל המעורבים את התנהלות המתלונן וכן העורר בנהיגתם, ולמרות הראיות לעבירות תעבורה מובהקות בסרטון. טענת המדינה לסיכון לציבור (לפי כתב האישום ובבקשת המעצר) מתייחסת לשלב בו עצרו באמצע הככר (בצורה מסוכנת, אבל אין אישום על זה), והחלו לצעוק זה על זה ולנקוט באלימות.
- אכן, העורר דנן היה הראשון לתקוף תקיפה פיזית את גופו של המתלונן, כאשר בנו (בשלב הראשון) תקף את הרכב בלבד תוך שבירת השמשה. במובן זה, אכן העורר מגלה מסוכנות גבוהה יותר, למרות שהמתלונן אחז במפתח גלגלים לכאורה. אולם, צודקים הסנגורים כי עיון בהמשך הסרט מלמד כי בשלב היותר מאוחר, לאחר מה שנראה כאלימות חמורה מאוד של המתלונן הבאה לידי ביטוי בדריסה מכוונת לכאורה (כאמור - מבלי לקבוע מסמרות) ואלימות משמעותית של בן העורר (במכת אגרוף לפני המתלונן) - נראה כי העורר דווקא מנסה להפיג את המתח ולצנן את הרוחות.
- התנהלות לכאורה זו, על רקע העובדה כי העורר נעדר כל עבר פלילי (ומעבידיו העידו כי מדובר בעובד מסור שנים רבות, במקום עבודתו הקבוע), מהווה אינדיקציה מפחיתת מסוכנות.
20. המסקנה היא אפוא, שנכון היה לשחרר את העורר בתנאים הדומים לתנאים בהם שוחרר בנו. אולם, הובהר כי אין לעורר להציע חלופת מעצר בדמות מעצר בית מלא.
- השאלה היא אם, בהעדר חלופה הולמת יותר, נכון יהיה להורות על מעצר ממש, או על חלופה שהיא מעט פחות "הרמטית", כאשר מדובר במעבר בין מעצר בית לבין מקום העבודה, אם כי הכל בליווי אותו ערב עצמו, ללא החלפה בין ערבים.

לטעמי, יש להעדיף את החלופה הפחות "הרמטית", אך זאת תוך הקשחת המנוף הכלכלי שנועד לוודא שהעורר וערביו יקפידו על תנאי השחרור הקפד היטב.

21. אשר על כן אני מקבל את הערר, ומורה על שחרור העורר לחלופת מעצר בתנאים הבאים:

א. העורר ישהה במעצר בית באשדוד ברח' העשרים ואחד, בית 5 דירה 11.

ב. העורר יהיה רשאי לצאת לעבודה בלבד, במקום עבודתו עם אחד הערבים.

ג. העורר לא יצא ממעצר הבית או ממקום העבודה, לכל מקום או לכל מטרה, ללא החלטה שיפוטית המאשרת זאת. המעברים בין מעצר הבית לבין מקום העבודה יהיו ישירים וללא עצירות כלל, לכל מטרה.

ד. העורר לא יצרוך אלכוהול או חומר משנה תודעה אחר, אלא על פי מרשם רופא.

ה. העורר ישהה בפיקוח אחד משני הערבים בכל עת. אם העורר מוצא כי הוא נותר לבדו, עליו להתקשר למשטרה ולדווח על כך שהוא מצוי בהפרה של תנאי מעצר הבית.

ו. מובהר כי על הערבים להיות זמינים בכל עת במספרי הטלפון שמסרו בעת הדיון, וחובתם לדווח על דבר כל הפרה של תנאי השחרור, או כל עבירה פלילית של העורר, למשטרת ישראל.

ז. העורר ישוחרר רק לאחר שהסנגורים ימסרו הודעה מפורטת, הכוללת את כתובת מקום העבודה, זמני הנסיעה, דרכי ההגעה ושעות העבודה המפורטות והמדויקות של העורר. ההודעה תוגש לתיק בית משפט זה, ולתיק הערכאה הדיונית במקביל.

ח. תחתם ערבות עצמית וערבות צד ג' של שני הערבים (ויטלי מריופולסקי ת.ז. 328615075 ו- משה שיימן ת.ז. 064885049), על סך ₪ 40,000 כל אחת.

ט. תנתן ערובה במזומן בסך ₪ 15,000.

י. למען הסר ספק, הודעת הסנגורים, הערבויות והערובה במזומן במלואה - מהווים כולם תנאי לשחרור.

22. מדובר בחלופה אשר צפויה לעמוד ימים רבים, והערב הצהיר שיעמוד באתגר. לא במהרה ולא בנקל יוחלט על הקלות בתנאי השחרור, בהעדר שינוי נסיבות של ממש. לכן, אין טעם בהגשת תסקיר מעצר. הוראת בית משפט קמא בדבר הגשת תסקיר מעצר - מתבטלת. עותק ההחלטה יועבר לשירות המבחן. ניתנה היום, כ"ח אייר תשפ"ד, 05 יוני 2024, במעמד הצדדים ובאי כוחם.